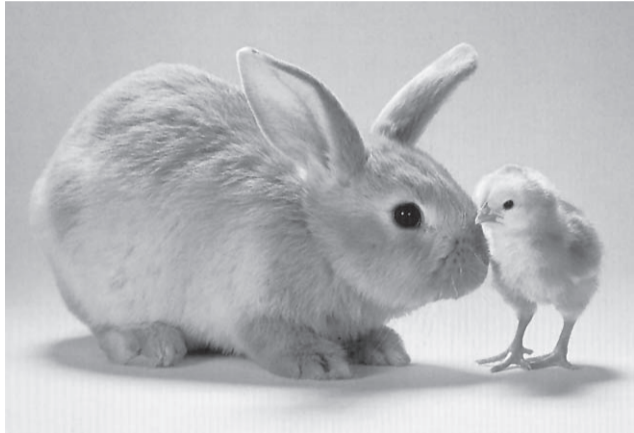

Kevadpühad,

lihavõtted, munadepühad, ülestõusmispühad, kiigepühad – kõik need nimed märgivad suurt kevadist püha, mis piibli järgi tähistab Kristuse surnust ülestõusmist. Eestimaal ei ole lihavõtted olnud kunagi nii suure tähendusega kui jõulud, ka ei seosta enamik inimesi neid Kristuse ülestõusmisega, ent ometi on seda püha juba sajandeid tähistatud, sellega seotud traditsioone järgitud. Enamik inimesi võtab neid kevadpühadena, millegi uue ja ilusa algusena, mida rõõmuga tähistatakse ja millega seotud traditsioone lastele edasi pärandatakse.

Kõige levinum kevadpühade traditsioon on munade värvimine, söömine ja kinkimine. Kristlikus traditsioonis oli munade värvil kindel sümbolne tähendus, nii näiteks sümboliseerisid punased munad Kristuse verd, munade veeretamine tähendas kivi veeretamist Kristuse haualt, munade peitmist aeda seostati oma poega aiast otsiva Maarjaga jm. Tänapäevaks on sellised kristlikud

traditsioonid unustusse vajunud, küll aga on värvitud munad allutatud üldisele värvisümbolile: punane tähistab armastust, sinine truudust, roosa aga sõprust, millest munade kinkimisega kingisaajale teada antakse. Ka munade kookimise traditsioon on pika eaga, kelle muna kookimisel katki läks, see pidi oma muna teisele loovutama. Populaarne oli ka munade veeretamine, neid veeretati mäest alla või mööda puust munarenni, kelle muna vastu teise mängija muna koksas, sai selle endale.

Lihavõtte ajal toodi tuppa pajuurbi, kui aga sinililled juba õitsesid, pandi neid koos samblaga koduvaasidesse. Hilisemast ajast on pärit komme ajatada taldrikul või kausis muru ja asetada sinna värvitud mune. Lõuna-Eestis tähistati

kevadpühi ka kiikumise, kiiguti endale ning teistele tervist ja õnne, kiigeplatsil lauldi, mängiti mitmesuguseid mänge, tantsiti. Põhja- ja Kesk-Eestis kuulus lihavõtte juurde nn lauahüppamine: kivile või kannule asetati laud, selle mõlemal otsal seisis lauahüppaja, kes vaheldumisi õhku hüppasid, nii et vastaspool sel ajal vastu maad pörkus, hüppata tuli

nii täpselt, et alla langesed satutaks jälle oma lauaotsale. Ka lauahüppamisega arvati toodavat majja õnne ja tervist.

Eestis, nagu ka mitmel pool Euroopas, oodatakse tänaseni pühade ajal külla lihavõttejänest, kes öösel munad kas aeda või kusagile tuppa ära peidab, ja nii lastele munadeotsimisega suurt põnevust tekitab. Tänapäeval võivad lapsed paljudes peredes värvitud munade asemel hoopiski šokoladimune või -jäneseid leida. Esimene teade lihavõttejänestest kui munadetoostajast on kirjas 1572. aastast Saksamaal, selle kombe võtsid Ameerikasse ümberasujad kaasa ja nii hakkas lihavõttejänest ka Ameerika kodudes käima.

Erinevate maade lihavõttetraditsioonides on palju ühist, ent mõistagi ka erinevusi. Austraalias näiteks söödavat hoopiski krokodillimune. Inglismaal on mitmeid omanäolisi traditsioone - suurel reedel esinevad munade kerjajad väikese etendusega, mõnel pool värvivad noormehed oma näo mustaks ja käivad pilli mängides ringi, teisel aga küpsetatakse erilisi kooke, millel on arv 1100, kohanimi või nimed Mary ja Eliza - see on mõeldud 1100. aastal surnud siiani kaksikute Mary ja Eliza mälestuseks, kes su-

rid pärast ebaõnnestunud katset neid operatsiooni teel teineteisest lahutada. Mitmel pool Inglismaal on veel elus tava seista üksteisel käest kinni hoides ümber kiriku (nii nagu meil mõõdetakse jämedaid puutüvesid nende ümber käest kinni seistes). Seisatakse seljad kiriku poole ja samal ajal kõlab rõõmus laul ning puhutakse pasunaid. Tänapäeval seisavad nii kiriku ümber koolilapsed.

Soome-ugri rahvad ersad ja mokšad tähistavad lihavõtteid alates 18. sajandist, lihavõtteid kujutati mehena, kes valge hobuse seljas inimeste juurde ratsutab. Nüüdisajal on see põllutööde algusele pühendatud pidu. Värvitud munal, mis on kirikus õnnistatud, ar-

vati olevat erilised maagilised omadused. Erinevate rahvaste ülestõusmispühade traditsioonidest saaks kirjutada ja kindlasti ongi kirjutatud terveid raamatuid.

Tänavused lihavõtted langesid ajaliselt kokku kevade algusega, niisiis sobib neid tänavu ennekoike kevadpühadeks nimetada. Kevadpühad on tänapäevaks möödas, soe ja õiterohke kevad aga on alles teel meie juurde.

Aprillikuu toob pensionitõusu

Sotsiaalminister MARET MARIPUU arvamuskäsitlus

Peaaegu 30% Eesti elanikest ootab algavalt aprillikuult uudist, et pensionid lõpuks ometi tõusevad. Nende ootus pole petlik – 1. aprillist suurenevad ligi 380 000 Eesti pensionäri sissetulekud.

Madalad pensionid on olnud läbi aastate üks riigi suurimaid muresid. Olukord, kus meie eakate igakuine sissetulek kasvas tänu indekseerimistele vaid killukese haaval, ei olnud selgelt vastuvõetav. Aasta tagasi valitsust moodustades leppisime üksmeelselt kokku, et nelja aastaga peavad pensionid kahekordistuma. Meie eakad on selle igati ära teeninud.

Eesti majandus on olnud väga edukas ning palgad on tõusnud. Madalat pensioni aga pensionides piisavalt ei peegeldunud. Seda kehtinud pensionide indekseerimise süsteem lihtsalt ei võimaldanud. Pensioniindeks arvestati võrdsele pooleks tarbijahinnaindeksi kasvust ning sotsiaalmaksu laekumisest. Olukord polnud rahuldav ning seega võtsime ette süsteemi muutmise.

Selle aasta algusest hakkaski kehtima uus pensionide indekseerimise süsteem. See tähendab, et 80% ulatuses sõltub pensionide arvestamise indeks laekunud sotsiaalmaksust ehk sellest, kui palju on palgad tõusnud. 20% sõltub tarbijahinna indeksi kasvust. Nüüdsest astub pensionide jätkuv tõus ühtsemat sammu palgade kasvuga riigis. Samuti suureneb edaspidi senisest rohkem pensioni baasosa. See on ainuke osa pensionist, mis on kõigile pensionisaajatele võrdne. Nii tõusevad ka kõige madalamad pensionid.

Nüüd ka konkreetsetest arvudest. Sotsiaalmaksu laekus möödunud aastal 25,34% võrra rohkem kui 2006. aastal. Tarbijahinnaindeks kasvas eelmisel aastal 6,6% võrra.

Toon mõned näited pensionide uutest suurustest:

	Enne	Alates 1. aprillist
Rahvapension	1573,31	1913,14
Pension baasosa	1373,58	1699,94
Pension aastahinne	54,43	65,01
Vanaduspension (staaži 15 aastat)	2190	2675
Vanaduspension (staaži 30 aastat)	3006	3650
Vanaduspension (staaži 40 aastat)	3551	4300
Vanaduspension (staaži 44 aastat)	3769	4560

Tulumaks ei söö pensionikasvu

Maksuvaba tulu suurus on aasta-aastalt kasvunud. 2008. aastal on see 27 000 krooni aastas ehk 2250 krooni kuus. Sellele lisaks on pensionäridele ette nähtud täiendav maksuvaba tulu. Sel aastal on see 36 000 krooni aastas ehk 3000 krooni kuus. Järelikult on 2008. aastal mittetöötava pensionäri kuni 5250-kroonine pension tulumaksuvaba. Ainult seda summat ületav osa maksustatakse 21%lise tulumaksuga.

Samas on töötajate maksuvaba tulu määr 2008. aastal kuus 2250 krooni ja sama suur on see määr ka alampalka saavatele töötajatele.

Maksuvaba tulu suureneb aasta-aastalt – 2009. aastal on see 2500 krooni kuus, 2010. aastal 2750 krooni kuus ja 2011. aastal 3000 krooni kuus (pensionäridel siis vastavalt 5500, 5750 ja 6000 krooni), samal ajal väheneb tulumaksu määr igal aastal 1 protsendi võrra, olles aastal 2011 vaid 18%.

Esseisvate aastate pensionitõusu prognoosi arvestades on nii järgmise kui ülejärgmise aasta keskmise staažiga vanaduspensionid tulumaksuvabad.

Kümme aastat tagasi töötas Eakate poliitika komisjon välja Eesti vanuripoliitika alused. Tänapäevaks on olnud vastu võetud uus tegevuskava, mis lähtub seisukohast, et iga inimene, sõltumata eest, on ühiskonna täieõiguslik liige. Aktiivsed ja ettevõtlikud eakad on Eesti ühiskonna rikkus. Nagu iga laps ja lapselaps vajab vanavanema nõu ning eeskujut, nii vajab ka ühiskond vanema põlvkonna tarkust. Usun, et pensionide jätkuv tõus suurendab meie eakate kindlustunnet ja soovi ühiskonna elus aktiivselt kaasa tegutseda.

Teel kodanikeühiskonna poole

Eestis on üle paarisaja pensionäride (eakate) organisatsiooni, kes ühendavad pensionäre kas vastavalt eelmisele töökohale, elukutsele, harrastustele, ka erakondlikult, või katusorganisatsioonina nii huvialaliselt, poliitiliselt kui ka koordineerivalt. On ju olemas õpetajate-pensionäride, aiandushuviliste pensionäride, arstide-teenijate, otsest erakondade juurde kuuluvaid ja palju teisi organisatsioone. Ligikaudselt hinnates on organisatsioonidesse (ühendustesse) haaratud ligi 20% Eesti pensionäridest. Nende MTÜde või seltsingutena tegutsevate ühenduste kõrval töötavad eakatega hästi ja aktiivselt ka omavalitsustele alluvad eakate päevakodud, sotsiaalkeskused jt otsest riiklikult toetatavad asutused. Nende kaudu on hõlmatud ca 15% eakaist. Kahtlemata liikmeskonnad üsnagi suures osas katuvad. Hea on aga see, et üldhinnangul võivad pea kõik eakad soovi korral leida gruppe, kellega liituda ja nii vastavalt oma soovidele tegutseda.

Kerkib muidugi küsimus kõikide nende ühenduste töö kooskõlastamisest (kui seda üldse on vaja), taotluste kooskõlastamisest ja omavahelisest koostööst. Ent mida rohkem meil eakate ühendusi on, seda enam inimesi saab kaasa haaratud aktiivsesse tegevusse ja seltsi. Üks peamisi probleeme eakate elus ongi ju kõrvalejäämine aktiivsest elust, resigneerumine ja sellega seoses vaid elu puudujääkide tajumine.

Elu arenedes tuleb muidugi arvestada ka eespool mainitud ühenduste ja päevakodude jt keskuste töö profiili muutumise ja muutumisvajadusega. On ilmne, et paljudes Eesti linnades töötavad otsest riiklikku või omavalitsuselt majanduslikku tuge saavad päevakeskused üha hoogsamalt, neil on kohati küllalt head ruumid, arvutiklassid, tasustatavad ringijuhid ja transpordivõimalusedki. See on tore ja õige suund, mis siiski oma sisult ja haardelt alles arenemas. Üldjuhul need päevakeskused Eesti pensionäride toimetuleku, diskrimineerimise jt nn pensionäride üldpoliitika küsimustega ei tegele. Siiani on Eestis siiski veel küllalt palju piirkondi, kus pensionäride harrastusorganisatsioonid riigilt otsest majanduslikku tuge ei saa, vaid tegutsevad iseseisvate MTÜdena.

On ilmne, et tulevikus saab pensionäride harras-

tusorganisatsioonide kõrval üha olulisemaks selliste pensionäride organisatsioonide arenemine, kes esinevad nii-öelda surveorganisatsioonidena, nõudes pensionäridele oluliste majandus- (pensionid?), hoolekande-, tervishoiu-, ravimite kättesaadavuse jt nendetaoliste laiemate probleemide otstarbekat lahendamist. Sisuliselt on see ju töö, mille tähtsust nad ise tunnetavad kõige paremini, ja õieti on see ju alus kodanikeühiskonna tekkele. Paljud välismaised pensionäride organisatsioonid on saavutanud olukorra, et ei ükski parlamendis vastuvõetav seadus ega omavalitsuslik pensionäre puudutav määrus või korraldus ei leia heakskiitmist ega tule arutlusele enne, kui on läbinud arutlus- ja ettepanekute ringi huvilises pensionäride organisatsioonis. Sellist arvamustevahetust ja koostööd Sotsiaalministeeriumiga on arendamas ka Eesti Pensionäride Ühenduste Liit, loodetavasti laieneb see dialoog ka Riigikogu sotsiaalkomisjonile. Kahtlemata nõuab selline koostöö suurt ettevalmistavat tööd, head seadustundmist, riigieelarve-võimaluste analüüsi, andmete ja olukorra uurimist, ankeetküsitluste korraldamist ja läbitöötamist. Kõige sellega EPÜL ka tegeleb, et mitte olla vaid n-ö pime nõudja.

EPÜL on katusorganisatsioon rohkem kui 30000le liikmele, me saame oma taotluste ja ettepanekute jaoks materjali oma haruorganisatsioonidelt, seda nii otsest kui ka iga-aastastelt konverentsidelt ja seminaridelt. Hea meelega näeksime, et oma ettepanekuid Eesti pensionäride elu ja heaolu parendamiseks teeksid meile ka kõik teised väiksemad organisatsioonid. EPÜL on praegu hästi esindatud nii Eesti kui ka Euroopa Liidu juhtorganes ja teeb kõik selleks, et Eesti edasine areng liiguks kodanikeühiskonna poole. EPÜL võeti neil päevil vastu Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu liikmeks, et üheskoos ajada Eestis kodanikeühiskonna loomise poliitikat. Kõik ju teavad sellist arengusuunda (vt presidendi viimased kõned), teostada seda tegelikkuses aga polegi nii kerge. Püüame!

Valdek MIKKAL,
EPÜL juhatuse esimees

Projektikonkurs e-kaasatuse suurendamiseks

2008. aasta juhend

Eesti on uhke oma infotehnoloogiliste saavutuste üle, on see ju üks majanduskasvu ja inimeste elukvaliteedi tõusu aluseid. Saavutuste üle rõõmustades ei tohi aga ära unustada, et infoühiskonna areng võib tekitada ja suurendada ühiskonnaliikmete vahelist ebavõrdsust ning riivata inimeste privaatsust ja põhiõigusi.

Eesti edusamme infoühiskonnana ei saa hinnata pelgalt tehnoloogilise arengust lähtudes, vaid niisama oluline on sotsiaalne aspekt. Eestis on palju inimesi, kellel ei ole oskusi või võimalusi arvutit ja internetit kasutada, need oskused on aga info liikumise kiiruse ja kanalite tõttu tänapäeval väga olulised. Suurim oht kõrvale jääda on eakatel ning puudega inimestel. E-teenuste arendamine on vajalik, kui aga sellega kaasnevatele probleemidele õigeaegselt tähelepanu ei pöörata, võib see tekitada veelgi suuremat sotsiaalset kihistumist. Siinkohal on kodanikeühenduste tegevusel tähtis roll. Info ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) on neile abiks koolitustel, liikmetevahelises suhtluses, organisatsiooni töökorralduse parendamises ning teenuste paremal osutamisel.

Projektikonkursi raames toetame eakate ja puudega inimeste iseseisvat e-kaasatusealast toimetulekut 593 294 kroonise summaga.

Toetame eakate iseseisvat toimetulekut edendavaid tegevusi, mis:

- suurendavad eakate oskust kasutada interneti vahendusel teenuseid (sh info leidmise lihtsustamisele suunatud tegevused, internetikasutamise toetamine/nõustamine jms);
- on suunatud e-teenuste arendamisele (sh „smart home“-lahendused jms);

- aitavad kaasa elukestvale õppele ja paindlikele töövormidele.

Toetame puudega inimeste iseseisvat toimetulekut edendavaid tegevusi, mis:

- suurendavad puudega inimeste e-kaasatust (sh võimalust kasutada Interneti vahendusel teenuseid elukestvaks õppeks ja töötamiseks);
- aitavad kaasa ligipääsetava, takistustevaba keskkonna loomisele (sh veebilehtede ligipääsetavuse suurendamine).

Toetuse taotlemine

Toetust saavad taotleda mittetulundusühingud, sihtasutused ja kohaliku omavalitsuse üksused.

Minimaalne toetussumma toetuslepingu kohta on 30 000 krooni.

Taotlejapoolne oma- ja/või kaasfinantseering peab olema vähemalt 10% projekti eelarvest.

Taotlus esitatakse [taotlusvormil \(www.sm.ee\)](http://www.sm.ee), millele lisatakse:

- viimane kinnitatud majandusaasta aruanne, juhul kui ei ole kättesaadav äriregistrist;
- taotleja kinnitus kaas- või omafinantseeringu eraldamise kohta;
- taotleja omakäeline kinnitus võlgnevuste ja pankroti- või likvideerimismenetluse puudumise ning varasemate projektide korrektse elluviimise kohta.

Ministeeriumil on õigus kontrollida esitatud andmete õigsust.

Programmist ei toetata käibemaksu, v.a juhul, kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane.

Tark- ja riistvara soetuste maht võib olla kuni 10% projekti eelarvest.

Kulud peavad olema reaalset tehtud, kajastatud

toetusesaaja maksedokumentides ja raamatupidamises ning olema identifitseeritavad ja kontrollitavad.

Taotluse esitamise tähtaeg on 30. aprill 2008. a kell 12.00.

Taotlus esitatakse Sotsiaalministeeriumile märgusõnaga „e-kaasatus“ elektrooniliselt ning digitaalselt allkirjastatult e-posti aadressile info@sm.ee, teave digitaalallkirja kohta on leitav aadressil <http://www.id.ee>. Vastava võimaluse puudumisel võib taotluse saata ka paberandjal allkirjastatult aadressil Sotsiaalministeerium, Gonsiori 29, Tallinn 15027, lisades taotluskohaldamistatseoni elektroonse koopia e-posti aadressile info@sm.ee.

Pärast tähtaega saabunud taotlusi arvesse ei võeta.

Taotluste hindamine

Taotluste hindamiseks moodustatud hindamiskomisjon ja Eakate poliitika komisjon vaatavad taotlused läbi, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

- projekti tegevuste innovaatilisus;
- projekti tegevuste eesmärgipärasus ja põhjendatus;
- sihtrühma laiapõhjalisus;
- projekti tulemuste otsese mõju avaldamine sihtrühmale;
- projekti tegevuste arusaadavus ja detailne lahenduskirjutatus;
- projekti tegevuste reaalne teostatavus;
- projekti ajalise kestuse proportsionaalsus püstitatud eesmärgi saavutamise ja tegevuste elluviimisega;
- projekti sihtrühma selge defineeritus;

keda või mida tagasiside põhjal kõrgeks hinnati? Enamik inimesi oli tegelikult rahul kõigega, öeldi, et tehke mida tahes, peasi, et teete, sagedamini aga toodi välja head korraldust ja käsitööde väljapanekut.

Selle aasta messi juhtlauseks oli – tule ja sära! Teadagi on aktiivne eakas särav ja ilus. Teemaga haakusid mitmed iluteenused – kohal olid juuksur, maniküürid ja jumestaja, kes pakkusid teenuseid ülisoodsalt või suisa tasuta. Sealsamas oli avatud Kuma fotostudio, kus sai end Rakvere Teatri kostüümides pildistada. Massaaži sai nautida nii Avicenna Massaažierakooli telgis kui ka Sallum OÜ massaažitoolides tasuta. Laval särasid Järvakandi pärit „Vürtsitüdrukud“, kelle repertuaaris oli muuhulgas humoorikas kankaan, vaatamata sellele et tantsijate keskmine eluiga oli 66 aastat.

Messil eksponeeriti tehnilisi abivahendeid, meditsiinilisi tarvikuid, müüdi ravimeid, sai mõõta luutihedust, teavet valuravist ning muust tervisega seonduvast. Selle tunnistuseks, et eakate külastajate heaolu ja tervis oli korraldajatele tähtis, kõrgus messil suur Eesti Punase Risti Pärnu Seltsi telk. Järgmiselt messilt sooviti kõige enam tervisega seonduvat teavet.

Seltsiüli tutvustati nii lavalaudadel kui ka bokside või lihtsalt stendi ülespanekuga. Suurt huvi tunti „Memento“ ühingu repressioonidealase teabe vastu. Hästi läks näiteks Ilmar Järgil, kes käis oma raamatutele lisa toomas, ning Lääne-Virumaa Pensionäride Liidu meisterlikel hõrgutistel – võilei-

vatori oksjon oli edukas. Loomulikult võeti hästi vastu Boris Lehtlaane ja Henn Rebase esinemine, kelle muusika ja laulu saatel oli võimalik lava ees tantsugi lüüa. Selle messi kõige eakam külastaja oli 98-aastane vanahärra, kes sai kingituseks lambavillase vesti. Kingitused ja loteriivõidud komplekteeriti eksponentide esemelistest annetustest – muud osalemise tasu neil ei küsitud. Sissepääs messile oli külastajatele tasuta.

Erinevates rollides eksponente oli seitsmekümne ringis – kes esines, kes esitles, kes müüs – pea võimatu on siin kõigest ülevaadet anda. Messimelu oli täielik, mõnele meeldis, teise jaoks oli rahvast liiga palju. Korraldajate meelest on messil aga veel küllaga arenguruumi, tähtis on hästitoimiv meeskond. Ei ole just lihtne korraldada üle-Eestilist üritust põhitöimingu – õppimise ja/või töö kõrvalt – , kuid siiski on hea tõdeda, et meie vabatahtlik tegevus nii paljudele korda läheb.

Messi peakorraldajana tahan tänada kõiki meeskonna liikmeid ning suurim tänu kuulub minu paremale käele, teisele peakorraldajale – Egle Liivile. Eakate huvimessi rahastasid Sotsiaalministeerium, Rakvere Linnavalitsus, Eesti Kultuurkapitali Lääne-Viru Ekspertgrupp, Lääne-Viru Maavalitsus. Korraldajateks olid MTÜ Mödriku Arendusselts ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkool.

Margi LOIDE,

Eakate huvimessi projektijuht

palju häid ideid lisaks.

Kiidusõnu tuleb jagada kogu messi korraldajatele, oli see ju väga suur ja väga raske üritus, ent kõik funktsioneeris hästi. See pole ainult minu arvamine – kui bussiga tagasi koju Tapale sõitsime, kuulsin kõikide suust vaid tunnustavaid kiidusõnu. Oli tore päev!

Anu JONUKS,

Eakate poliitika komisjoni liige

Järvakandi „Vürtsitüdrukud“ esitavad mustlastantsu.

Päevajuht Samuel Golomb ja messi peakorraldaja Margi Loide ootavad lava ette järjekordset loteriivõitjat.

Eakate huvimess 2008

8. märtsil muutus Rakvere linn Eestimaa südameks. Eakate huvimessile kogunes rahvast Eesti kaugeimatest nurkadest – Võrumaalt, Narvast ja Sõrve poolsaarelt, lähematest paikadest rääkimata. Rakvere Spordihalli saal jäi ligikaudu kahe tuhandele osavõtjale kitsaks – nii et järgmine mess laieneb kindlasti ka spordihoonesse. Teist korda toimuv messil osales neliteist maakonda, eelmisel aastal oli maakondi üheksa.

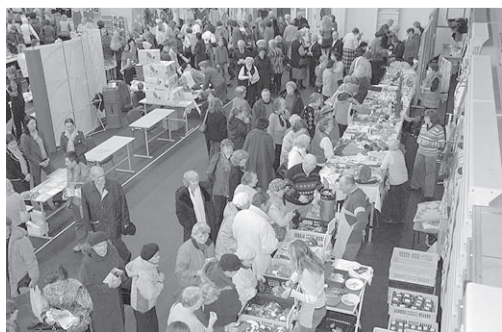
Messi korraldasid Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli sotsiaaltöö vilistlased ja tudengid projektiope raames. Messi päeval liitusid meeskonnaga ka Kadriina noortekeskuse noored. Võib rääkida põlvkondadevahelisest sidususest – noored korraldasid eakatele ürituse, mille vanem põlvkond tänulikult vastu võttis, tundes head meelt neile pühendatud aja ja tähelepanu eest. Teisest küljest mõtlevad noored eesseisvatele vanadusele – ka nemad tunneksid tulevikus rõõmu, kui keegi neile sellise ürituse korraldaks.

Sõna mess on eakatele üsna võõras ja tihti pakuvad nad sellele erinevaid tähendusi. Kõige toredamaks nimetuseks oli noorte arvates *pensionäride pidu*. Võõrsõnade leksikon annab aga *messi* vasteks – *suur väljanäitus*. Mess on aktiivne infovahetuskoht, sealt saab teavet teiste eakate ettevõtmistest, eakatele mõeldud teenustest ja toodetest ning muidugi saab iseenda tegemistest teistele teada anda ning kasulikke tutvusi sõlmida.

Kes siis osalesid eakate suurel väljanäitusel ja

Messimuljeid

Eakate huvimess on tänuväärne ettevõtmine, selle taga on väga suur töö, ent see töö on ilusalt vilja kandnud. Teist sellesarnast messi pole Eestis kusaugil korraldatud. Kui Lääne-Virumaa Rakenduskõrgkooli sotsiaaltöö tudengid möödunud aastal esimest korda messi ideega välja tulid, siis oli see mõeldud üksnes Lääne-Virumaa eakatele, kohale sõitsid aga eakad kogu Eestist. Niisiis langes messimõte

Messil osales ligikaudu 2000 inimest.

- projekti tulemuste mõõdetavus;
- planeeritud kulutuste põhjendatus;
- dubleerivate samaaegsete projektide puudumine.

Hindamiskomisjon moodustab hindamise tulemuste alusel paremusjärjestuse ning vastavalt sellele teeb ettepaneku sotsiaalministrile taotluste rahuldamiseks kas täies mahus või osaliselt, kuni projektikonkursi vahendite lõppemiseni.

Taotlejat teavitame hindamistulemusest 10 tööpäeva jooksul vastava käskkirja kinnitamisest. Tulemused avaldame Sotsiaalministeeriumi kodulehel.

Toetuse andmise otsuse järgselt sõlmitakse taotleja ja Sotsiaalministeeriumi vahel leping, kus määratletakse toetuse ülekandmise ja kasutamise aeg ning muud tingimused.

Taotlust ei toetata, kui:

- taotlus on puudulik või ei vasta muul viisil loetletud vormilistele tingimustele;
- taotlus ei ole esitatud õigeaegselt;
- taotleja on maksuvõlgnik ning tema suhtes on algatatud pankroti- või likvideerimismenetlus;
- projekt ei vasta käesolevas juhendis sätestatud eesmärkidele ja tingimustele.

Täiendav teave:

Terry Tigane,

Sotsiaalministeerium, hoolekande osakond
Tel. 626 9224
E-mail: terry.tigane@sm.ee

Maarja Kraiss,

Sotsiaalministeerium, hoolekande osakond
Tel. 626 9205
E-mail: maarja.kraiss@sm.ee

Kaks küsimust

E-kaasatuse-teemalise konkursile esitatud projektide hindamisel on eelisena välja toodud innovaatilisus. Mida on innovaatilisuse all mõeldud ning milliseid projekte eelisjärjekorras konkursile oodatakse?

Konkursile on oodatud kõik eakate ja puuetega inimeste iseseisvat e-kaasatuse-alast toimetulekut soodustavad projektid. 2007. aastal esitati peamiselt projekte, mis olid suunatud arvuõppele, arvuõppimisele korraldamisele ja läbiviimisele. Sellel aastal ootame rohkem projekte infoportaali ja veebilehtede loomiseks ning arendamiseks, sh info leidmise lihtsustamisele suunatud tegevusi. Samuti eelistame projekte, mille raames läbiviidavad tegevused ja arendatavad teenused soodustaksid eakate ja puuetega inimeste kaasamist elukestvasse õppesse ja paindlikesse töövormidesse. Mis takistab eakal arvuti ja interneti kasutamist, on ühelt poolt hirm, kuid teiselt poolt oskuste puudumine arvutiga töötamisel. Sagedased on olukorrad, kus oleks vaja arvutialast abi, sel puhul oleks üheks lahenduseks juhendamine telefoni teel, kus hättasattunud nõustatakse ning õpetatakse.

2007. aastal oli samalaadne projektikonkurs. Millised projektid leidsid siis rahastamist?

2007. aastal leidsid projektikonkursi raames rahastamist 8 projekti, nende seas nii üleriigilised kui ka regionaalsed projektid. Nii rahastati Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liidu projekt „E-viiped kõigile“, mille eesmärgiks oli luua e-õppe programm kuulmispuudega laste perede ja sidusisikute koolitamiseks ning avaldada veebipõhine viipekeele sõnaraamat; Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu projekte „IT-abi veebileht puuetega inimestele“, mille eesmärk oli luua puuetega inimestele suunatud IT-lahendusi tutvustav eestikeelne veebileht, ning „Infoportaali liikumisvabadus. invainfo.ee venekeelse liidese loomine“. Teised projektid olid seotud arvuõppealase koolitusega nii eakatele, puuetega inimestele kui ka noortele lapsevanematele.

Küsimustele vastas Maarja KRAISS

Uut pärimisseaduses

Uus pärimisseadus on tulemas. See on seadus, mis peaks huvitama kõiki eakamaid inimesi. "Elukaar" esitas mõned küsimused jurist KADI PÄRNITSALE, saamaks teada, mida uut toob uus seadus pärandajale ja pärijale.

1. Miks oli vaja muuta Eesti pärimisseadust?

Seadus vajas kaasajastamist, pärandi vastuvõt-mise korda sooviti teha täpsemaks ja kiiremaks, võlausaldajate olukorda selgemaks. Uue seaduse eeliseks on see, et pärija peab kolme kuu jooksul pärast pärandi saamise võimalusest teada saamist otsustama, soovib ta pärandist loobuda või mitte. Senise seaduse järgi võis pärija mõelda 10 aastat, kas pärand vastu võtta või mitte. Nüüd saavad pärandaja võlausaldajad kiiremini teada, kes on pärijad. Uue seaduse eeliseks on veel see, et pärija saab ka hiljem (kui pärimistunnistus on teistele pärijatele juba välja antud) talle kuuluva pärandi välja nõuda.

2. Millised on tähtsaimad muudatused, mis uude pärimisseadusesse viiakse ja mida igal pärandajal on tingimata tarvis teada?

Uus seadus asendab pärandvara vastuvõtu süsteemi loobumissüsteemiga – kui pärija ei esita kolme kuu jooksul pärast pärimisõigusest teada saamist notariile loobumisaavaldust, loetakse ta pärandi vastu võtnuks.

Uus seadus tähtsustab abikaasa rolli, kui pole esimese ega teise ringi pärijaid (pärimisingid jäävad seni kehtinuga samasuguseks) – lapsed, vanemad, õed, vennad, nende lapsed – pärib kogu vara üleelanud abikaasa. Abikaasal on notari juures õigus nõuda ka isikliku kasutusõiguse seadmist elamispinnale, mis oli pärandaja ja abikaasa ühine kodu. Seda õigust võib vaja minna näiteks juhul, kui elamispind läheb seadusejärgsel pärimisel jagamisele üleelanud abikaasa ja teiste pärijate vahel. Pä-

randi vastuvõtjal on õigus nõuda ka pärandi inventuuri, ja kui pärandis on võlad suuremad kui vara ise, siis on pärijal õigus pärandist loobuda.

Pärimismenetluse viib läbi notar, kes annab välja ka pärimistunnistuse pärijatele – selles on kirjas pärandi osa suurus ja pärija nimi. Pärimismenetluse algatamise, läbiviimise ja tunnistuse väljaandmise eest tuleb notariile maksta kindel summa – 1180 kr.

Testamenti võib teha notari juures, tunnistajate juuresolekul, aga ka omakäeliselt – selline kodune omakäeliselt tehtud testament kehtib 6 kuud, arvestades selle tegemisest. Kui testamendiga jäetakse näiteks abikaasa pärandist ilma, on tal seaduse järgi õigus saada sundosa pärandist, st pool sellest pärandist, mille ta oleks muidu seaduse järgi saanud.

Need oleksid tähtsamad seaduse muudatused.

3. Kuidas jaotub pärandus siis, kui testamenti ei ole tehtud? Kas sel puhul saavad oma laste kõrval pärijateks ka nn teise ringi pärijad?

Kui testamenti tehtud ei ole, pärib üleelanud abikaasa võrdselt pärandaja lastega, kuid mitte vähem kui 1/4 pärandist. Teise järjekorra pärijate kõrval 50 % kogu varast. Kui on pärijaks lapsed, siis on pärijaks ainult nemad – esimese ringi pärijad. Kui esimese ringi pärijaid – lapsi ei ole, pärivad teise ringi pärijad, st pärandaja vanemad, õed, vennad. Samasugune kord kehtis ka varem.

4. Mida peab pärija tegema oma päranduse kättesaamiseks?

Pärija peab teatama notariile, et soovib pärimistunnistust, maksab ülalnimetatud summa pärimisprotseduuri läbiviimiseks. Võib nõuda ka inventuuri – kui on alust arvata, et pärandajal on palju võlgu. Inventuuri viib läbi notar kohtu abiga.

Pärija võib 3 kuu jooksul pärast pärimisest teada saamist ka pärandist loobuda.

"Villa Benita" avas ukseid

"Villa Benita" projektijuht Terje Kross ning eakate kodu patroon Hannes Võrno.

Keila vallas Niitväljal avas ukseid eakate kodu "Villa Benita" – Eesti tingimustes ainulaadne, eakaid väärtustav ja neile turvalist ning igati heatasemelist hooldust pakkuv hooldeasutus. "Villa Benita" idee tutvustustes on projektijuht TERJE KROSS rõhutanud, et rajatav eakate kodu põhineb uudsel filosoofial, mille põhieesmärk on pakkuda oma eakatele elanikele kvaliteetset, südamesoojusest lähtuvat hooldust. "Selleks on välja töötatud eakate toetatud elamise ja hoolduse uus kontseptsioon. Uue kontseptsiooni põhiline erinevus seni Eestis pakutavast on, et teenus lähtub maksimaalselt kliendi enda vajadustest ja soovidest. Teenuse eesmärk on kliendi elukvaliteedi tõstmine ja täisväärtusliku elu võimaldamine, mitte eluga toimetulekuks hädavajaliku pakkumine. Meie eesmärk on kasutada kõiki teenusevõimalusi vastavalt inimesele, mitte sobitada inimest mingisse süsteemi poolt ette antud "laht-

risse," loeme "Villa Benita" tutvustusest. Tõepoolest, Eestimaal on eakatega seotud probleemidest kõneldes piiratud tavaliselt just ainult toimetuleku piiritlemisega, see tähendab elamiseks vajaliku hädapärase kindlustamisega, ei rohkemat. "Villa Benita" räägib kõrgest elukvaliteedist, eakatele vajalikust kodutundest, ööpäevasest toetatud elamisest.

Eakate kodu avamiselt ja majaga tutvumiselt sain kaasa erilise tunde, mida põhjustab kokkupuude millegi täiuslikuga. Sedasama tunnet kogesin näiteks Linnateatri "Karini ja Indreku" etendust vaadates, kus kõik oli minu meelest täiuslik – nii lavastaja nägemus

kui ka näitlejate mäng ning selle taga mõistagi Tammsaare tekst. "Villa Benitas" näib ka kõik olevat täiuslik, detailideni läbi mõeldud, hoone arhitektuuriline lahendus (arhitektid Luuse ja Tuhala) toetab igati eakate kodu kontseptsiooni, mille esmaseks nõudmiseks on kodusus.

"Villa Benita" asub ristkülikulises kahekorruselises majas, esimesel korrusel on klientide elutoad, nii ühetoalised ruumid kui ka kahetoalised korterid. Tubadest läheb üks terrassile ning sealt edasi aeda. Toad on sisustatud 30ndate aastate stiilis, maitsekalt, stiilselt ja koduselt. Samas on igaühel võimalus võtta kodunt kaasa oma mööbel ja lemmikesemed. Maja keskmes on üldkasutatavad ruumid – fuajee kamina ja kohvikuga, raamatukogu, söögisaal-üritusterrass, nõupidamis- ja koolitusruum jms. Samas võid leida mitmeid õdusaid nurgakesi istumiseks ja ajaveetmiseks. Teisel korrusel on ruumid vanadusdementsust põdevatele inimestele, spordisaal, massaažiruum, juuksur-maniküür jm. Teisel korrusel on ka hooldushaigla, mis kannab nimetust põetuspool – haigla moodi need ruumid välja ei näe, vaid meenutavad samuti ilusat kodu. Ikka selleks, et inimene haigevooidis olles kõige kurvemaid mõtteid ei hakkaks heietama. Niisiis erinevalt tavahooldekodudest on "Villa Benitas" sotsiaalhooldus ning tervishoid ühendatud, Eestis on praegu need pooled ju eraldatud – hooldekodud ja hooldushaiglad eksisteerivad eraldi, see tähendab, et hoold-

Eneseabiliikumise radadel

Eesti eakate poliitika edasiarendamine ja sellekohase tegevuskava ellurakendamine aastatel 2007-2009 on seadnud eesmärgiks toetada vanaema põlvkonna jätkuvat integreerimist ühiskonda ja tema potentsiaali rakendamist Eesti ühiskonda ees seisvate ülesannete lahendamisel. Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühing (VENÜ) võttis 2007. aastal oma ülesandeks eneseabiliikumise juurutamise ja propageerimise eakate organisatsioonides ja päevakeskustes. On ju VENÜ eneseabi edendajana pikaajalised kogemused. Pikemalt on sellest ettevõtmisest kirjutanud VENÜ juhatuse esimees Heino Hankewitz "Elukaare" 2007. a märtsinumbris ("Eneseabi seeme langeb viljakasse mulda").

Veidi eneseabist. Selle võtmesõnaks on eaka aktiivsus. Pensionieas võib ka vanadusest saada elujärk, mil ees on palju huvitavat, haigused ei kipu kallale ning elu on igati sisukas ja mõtestatud. Seda võimaldab piisav vaba aja ressurss, mis omakorda annab võimaluse enesearendamiseks, loovaks tegevuseks. Ja mis kõige olulisem – endast nõrgemate abivajajate toetamiseks. Inimesele on loomumane püüd tasakaalu ja harmoonia poole. Aktiivselt tegutsedes, olles paindlik kõige uue ja huvitava suhtes, saab paljuski eluhoiakut muuta ning seeläbi tasakaalukalt, sisukamalt ja kauem elada. Aasta on möödunud. Võib teha esimesi kokkuvõtteid tehtust. Alustasime tegutsevatest päevakeskustest ülevaate saamisega. Neid on esialgsel andmetel 91. Koostööpartneriteks on kaasatud kohalikke omavalitsusi, kes igati toetavad eakate päevakeskuste tegemisi. Kindlalt võib väita, et Eestimaa igas paigas on eakad leidnud tegutsemisvõimaluse, olgu siis lauldes, tantsides, näputööd tehes või endast nõrgemaid abistades, olles nii oma aktiivsuse läbi toeks iseendale ja teistele. Selles ehk peitubki eneseabi sügavam tähendus.

VENÜ juurde on moodustatud eneseabiteemalise teabekirjanduse fond. Aasta jooksul on korraldatud seminare päevakeskustele "Kas eneseabi on ikka eakate tulevik" (3 vooru), "Toeks iseendale", "Eneseabi praktilisi näpunäiteid". Seminarides osa-

lejad on saanud kaasa eneseabiteemalisi trükiseid ja paljundusmaterjale. Augustis toimus ümarlaud "Eakad ja vabatahtlik töö" sotsiaalminister Maret Maripuu osavõtul. Pidevalt on nõustatud päevakeskusi, nende aktiviste. Väljasõitudele ja seminaridele on kaasatud Eakate poliitika komisjoni liikmeid (komisjoni esimees Helmen Kütt, Anu Jonuks, Ene Veiper "Elukaarest").

VENÜ eneseabitegevust on tutvustatud ka rahvusvahelisel tasemel – Kes- ja Ida-Euroopa kodanikeühenduste võrgustiku konverentsis osalejatele, Kopenhageni "Kursenringen" õpetajatele, Coloradost pärit väliseestlaste esindusele ning mitmetele teistele VENÜ külalistele. VENÜ esindajad on osalenud Sozialwerk Berlin e.V. korraldatud seminaris „Eneseabi ja enesekehtestamine“ (3 ettekannet). Oma tegevussuunised eneseabi vallas on VENÜ saanud just ülalnimetatud keskuselt. Oluline on töö noortega, tutvustamiseks eneseabi põhimõtteid ka järgnevatel põlvkondadele. Tihe on side kõrgkoolidega (TLÜ, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Lääne-Virumaa Kutsekõrgkool), kus omandatakse sotsiaaltöö eriala. Paljud praktikandid on liitunud meiega vabatahtlikeks. Meil on koostöö ka Saku Gümnaasiumiga, Lions klubi „Leo“ noortega, rahvusvaheliste vabatahtlikega. Kõik nad on mitmel pool meeleldi kaasa aidanud (akende pesemine, aia- ja jõulupidude korraldamine, lehtede riisumine). Isiklikult oli mulle eelmine aasta vägagi õpetlik ja huvipakkuv. Kasutades Valga Pensionäride Liidu terminit tugiisiku kohta – oodatud külaline – olen end mitmel pool tundnud tõesti oodatud külalisena, mis kõneleb eakate inimeste huvist eneseabi vastu, väljasõitude tagasi tulles olen tundnud heameelt, et olen oma silmaga näinud tegusaid eakaaslasi, nendega kavandatavatest ettevõtmistest aru pidanud ning uusi sihte seadnud.

Me vananeme kõik. Igaüks omamoodi. Kunsti saada vanaks ja olla vana saab igaüks õppida läbi elu.

Lea VIRES

Seeniortants on kontimööda!

Sellise loosungiga tulid Väike-Maarja tantsijad esimesele seeniortantsu päevale-piknikule 20. augustil 2006 Rakvere Vallimäel. Ega ma siis veel osanud arvatagi, et sellest traditsioon saab. Teadsin vaid, et Lääne-Virumaal on klubide juures memmede tantsurühmad. Täna ei saa ma kuidagi öelda, et need naised memmed on, pigem parimates aastates naised või nagu ütlevad minu enda tantsijad - särtsakad seeniorid.

Selleks kevadeks oleme pidanud juba 3 ühist maakondlikku pidu: 2 suvist ja 10. veebruaril ka talvise peo Rakvere Spordihallis. Viimasel peol osales 17 rühma ligi 200 tantsijaga. Ühise ringi tegemiseks ümber pööranda jäi suure spordihallis ruumi väheseks.

Kaks korda aastas korraldame koos Pajusti klubiga seminari uutest tantsudest. Need õpitakse selgeks ja siis saab need ühisel peol-piknikul maha tantsitud. Erinevus rahvatantsupidudest on vahest see, et tantsime iseendale, mitte publikule. Kes soovib, võib ka vaatama tulla. Me ei tee pikki ühisproove. Ürituse läbiviimiseks võtsin 1992. aastal Taanis nähtud nipi. Seisan ise kõrgemal kohal ja ütlen liikumisi ette. Kui enne esimest pidu tantsijad kurtsid, et 8 tantsu ei jää pähe, siis nüüd nad enam ei närveeri, teades, et etteütletja on olemas. See on üks nende pidude

pluss, et eakas osavõtja ei pea asjatult muretsema. 3 tundi rütmika muusika järgi lõbusat koostantsimist, nii et ei taha istudagi. Puhkepausiks oleme kutsunud esinejaid väljastpoolt Lääne-Virumaad. Kaks korda on meid rõõmistanud Tallinna Nõmme Eakate Päevakeskuse tantsijad – ikka naised. See on üks kahetsusväärne asjaolu kõige rõõmustava kõrval, et pidudest on osa võtnud tantsijana vaid üks mees, kuigi pealtvaatajate hulgas on neid olnud küll ja küll.

Olen õnnelik, et meie maakonnas on nii palju seeniortantsu harrastajaid ja et 20. augustil kohtume jälle.

Ene SAABER,

senioride tantsuõpetaja Lääne-Virumaal

Hetki tantsupeolt.

kodusse tuleb arst vajaduse korral kohale kutsuda. "Villa Benitas" aga on meditsiinipersonal kogu aeg kohal, nii on kõikidele garanteeritud 24-tunnine ar-

ti- ja õendusabi.

"Villa Benita" asub looduslikult kaunis kohas, männimetsa sees, suviti ja sügiseti saab metsas marjul ja seenil käia. Rajatavas aias saab soovija tegelda aiandusega, mõeldud on ka huvitavale kultuuriprogrammile, kõik majaelanike pereliikmed on alati külla oodatud jne jne. Nähes, kui suure hoole ja armastusega on eakate kodu planeeritud ning valmis ehitatud, ei ole kahtlust, et vorm ja sisu saavad siin olema harmoonias ning "Villa Benitas" kujuneb nn eakate näidiskodu, eeskujuks mitte ainult meil, Eestis, vaid teisteski Euroopa riikides.

Ene VEIPER

Sillu

“Eesti Naislaulu Selts on võtnud ette sarja, mis talletab seltsi auliikmete portreed kirjasõnas. See raamat siin on Silvia Mellikust – vitaalsest, lõpmata töökast ja kohusetruust naisest, kelle küünd meie koorikultuuripõllul on jätnud maha mitu sügavat vagu. Mõni vagu on alles pooleli ning edeneb hiljakesi, nüüd juba vanema inimese tasasemal jõul, aga seevastu küpsel ja targal meelel. Olgu Sillul veel tublisti aastaid, tervist ja rõõmu need poolikud vaod lõpuni tömmata. Ja selle kõrval leida ometi kord aega ka iseenda jaoks. See viimane oli kõige sagedamini kordunud juubelisoo Sillu 70. sünnipäeval viis aastat tagasi.” See tsitaat on pärit koorijuhi ja pedagoogi Silvia Melliku 75ndaks sünnipäevaks ilmunud raamatu “In moto perpetuo. Koorijuht Silvia Mellik” saatesõnast.

Ent ainult paar aastat suutis Silvia Mellik olla kõrval oma erialasest tööst – praegu, 75-aastasena on ta jälle dirigendi rollis ja juhatab tema enda loodud koori “Vanaemad”, mis, nagu nimigi ütleb, koosneb tõepoolest vanaemadest – Vanurite Eneseabi- ja Nõustamisühingu liikmetest.

“Elukaar” liidab oma õnnitlused Silvia Melliku arvukate austajate õnnesoovidega ning tähistab teeneka koorijuhi ja pedagoogi juubelisünnipäeva katkendiga kõnealuselt raamatust.

KOORIJUHT

Praegu on Sillu “Vanaemad” koori dirigent. Ütleb, et ega tal olnud mingit kavatsust ega soovi seesugust koori luua, tegemist oli lihtsalt juhusega.

“Mitu aastat läks nii, et ma ei teinudki enam erialast tööd, ja siis pakuti mulle neid vanaemasid – eakaid koorilauljaid, kes ei taha oma eluaegsest harrastusest loobuda. Nende keskmine vanus on üle 70, suur kogemus on seljataga, aga hääled pole enam endised, nii et kunstiline tulemus mind loomulikult alati ei rahuld. Samas ei ole see töö mulle sugugi vastumeelne, ma ei tunne, et oleksin langenud mingile alamale või alaväärsele tasandile. Teen nendega iga kord hääleseadet, umbes pool tundi, ja nad on nii püüdlid! Istuvad, seljad sirged, huvitatud ja innustunud. Mulle pakub rahuldust, et saan neid aidata ja juhendada tegevuses, mida nad ilmselt väga vajavad. Seejuures annab harjutamine mõnikord siiski päris ilusa tulemuse. Kui midagi õnnestub, kui töö on vilja kandnud, valmistab see neile palju rõõmu ning mina omakorda saan nende

rõõmust suure rahulduse.”

Kuulajate kõrvad võivad kinnitada Sillu sõnu: tema vanaemad ei hilga noorusliku tämbri ja soprani kõlavärviga, ent laulavad puhtalt, jättes sellega seljataha mõnedki hoopis kõrgemaid sihte seadvad koorid. Lisaks muule ei seisa need vanaemad laval, ninad noodis, vaid laulavad kõik oma lood peast, kogu koor jälgib tähelepanelikult dirigenti. Kui hästi see esituses kajastub, on seletamatagi selge.

Sillu kõige esimene koor oli ETKVLi (Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariikliku Liidu) naiskoor. Selle sokutas talle oma suure töökoorma otsast Helgi Ridamäe, Jaak Joala ema, kui Sillu oli alles tudeng.

“Oli lihtne laulmine kahekümne viie tüdrukuga, kuid Gustav Ernesaks tuli minu koori kuulama!” meenutab Sillu. “Õpetaja selline suhtumine oma töösse on mulle eluks ajaks eeskujuks jäänud. Gustav Ernesaks oli erakordselt hõivatud inimene, aga ometi leidis ta aja ja tahtmise tulla sellise koorikese juurde mulle nõu andma.”

Sillu ütleb, et ainult klassis “tapeeti” juhatahes koorijuhiks ei saa, praktikat on tingimata vaja, ning mida varem tegeliku töö kogemused tulevad, seda parem. Hiljem õpetajana on temagi igati soosinud oma õpilaste koorijuhutamist kooli kõrvalt. Hirvo Surva läks õpetaja Silvia Melliku soovitusel ja õhutusel juba 15-aastaselt Kiisa naiskoori juurde. Hiljem tuntud-tunnustatud dirigendina on Hirvo ise seda aega heldimusega meenutanud: kõigepealt sõõdeti-joodeti rongilt tulnud poisil emalikult kõht täis ja

alles siis saadeti laps koori ette proovi tegema.

“Kiisal oligi meie klassi n-õ stuudiokoor,” jutustab Sillu. “Aga pean tunnistama, et mina nii tubli ei olnud nagu Gustav Ernesaks, Kiisale koori kuulama ei jõudnud. Töötasin tol ajal koolis suure koormusega, kodus oli mul kaks väikest last ning õhtuti Tallinna

Silvia Mellik „Vanaemad“ koori proovis.

Polütehnilise Instituudi (nüüd Tallinna Tehnikaülikool) akadeemiline naiskoor, mis võttis palju aega ja jõudu. On suur vahe, kas sul on lihtsalt koor või on sul kontsertkoor.”

Enne kontsertkooride juurde jõudmist oli Sillul veel “Ilmarise” segakoor...

Mõni aeg hiljem juhatas Sillu koos Peeter Perens senioriga segakoori “Kaja”. 1965. aasta laulupeo eelõhtul oli “Kaja” kohtumine Käina segakooriga, peeti koos

pidu. “Käinalastel oli ankur õlut kaasas, kuid keegi eriti purjus ei olnud. Kohtumisõhtu lõppedes laulsime “Ajaratast” ja pärast hakkasid lauljad dirigente õhku loopima. Ma ei teagi, kuidas see juhtus, aga mulle tuli äkki põrand vastu. Jäi käimata nii järgmise päeva rongkäigus kui ka peol. Olin tükk aega haiglas ning hiljem veel sanatooriumis, pödesin peaaegu pool aastat. Kõik lainetas silmade ees ja astudes ma ei tajunud, kui kaugel maa on. Nii et koorijuhitöö võib vahel olla lausa eluõhtik,” resümeerib Sillu.

Harrastuskoore hakkas Sillu juhutama üsna pea pärast seda, kui temast oli saanud muusikakooli õpetaja. Esimesed kogemused naiskooriga tulid Lembit Verlini kõrval Tallinna haridustöötajate naiskooris, siis kutsus Alma Tamm ta Tallinna Polütehnilise Instituudi akadeemilise naiskoori juurde. Koos

jõudsid nad töötada vaid kaks aastat, seejärel sai Silvia Mellikust koori peadirigent...

Üksteist aastat TPI naiskoori juures oli Sillule väga huvitav aeg. Koor oli võimekas, lauldi sisukat repertuaari, uut eesti muusikat ja suurvorme...

Pooliku harjutamisega ei ole lavale läinud ükski Silvia Melliku kooridest, olgu see “Vanemuise” koor, segakoor “Kaja”, Tallinna Polütehnilise Instituudi akadeemiline naiskoor või 1983. aastal asutatud sama koori vilistlaskoor. Isegi mitte 2004. aastal Riiga ESTOLE minekuks n-õ projekti korras paariks kuuks kokku pandud naiskoor. 2000. aastal käis Sillu projektikooriga ka Torontos ESTOI, kus ta oli naiskooride üldjuhte.

Sillu ise ütleb, et temal pole oma töös kunagi olnud mingeid ambitsioone, teised seevastu kinnitavad, et Silvia Mellik on lausa ambitsioonikuse kehastus. Pikemal rääkimisel läheb asi selgemaks: küsimus taandub sellele, millises võtmes ambitsioonikust mõista. Sellist auhannust, mis saadab inimese küünarnukivõitlusesse, sunnib kolleegid kõrvalde lükkama ja teisi maha tallama, et endale rambivalguses ruumi teha, Silvia Mellikul pole ega ole kunagi olnud. Ent võimaliku maksimumi pigistab ta oma kooridest välja küll, suudab selle nimel väsimust tundmata töötada, ning kui tulemus käes, tahab seda ka näidata. Just niisugust ambitsioonikust peavad silmas kõrvalseisjad ega salga Sillu isegi.

“Olen alati olnud suur töötegitaja. Kui hakkas harjutama, palun lauljaid, et öelgu nad mulle ise, kui on tarvis vaheaeg teha - minu jaoks on tööprotsess niivõrd intensiivne, et ega ma siis enam aega ei taju ja kella ei vaata. Kütan ennast üles ja saan sellest justkui kogu aeg jõudu juurde. Omal ajal, kui töötasin hommikul muusikakoolis ja õhtul TPI akadeemilise naiskooriga ning lapsed olid alles väikesed, läksin vahepeal kooriproovi tundega, et ma ei suuda endast mitte midagi anda, olen täiesti tühi. Aga hakkasin harjutama, sukeldusin töösse, ning kui proov lõppes, polnud väsimusest jälgegi, võinuksin teha veel ei tea kui kaua. Ühest küljest annan endast maksimumi, aga kui harjutamisel on mingi tulemus, midagi õnnestub, tuleb kulutatud energia selle kaudu mitmekordselt tagasi.

Ma ei juurdle tööd tehes, kas ma pean olema parem kui keegi teine või kas mu koor peab olema kellestki üle või eespool, aga see mõte on mul küll, et me ei tohi ennast häbistada, peame püüdma teha kõik, milleks oleme suutelised.”

Vananemise kunst

Tänapäeval arvatakse, et suur osa sellest, mida varem peeti saatuseks, sõltub inimesest endast ja seega me ise juhime oma elukäiku.

Saatusega leppimine on tempokale tänapäevale võõras, ühtlasi mõjustab selline leppimatus suhtumist vanadusse. Mõistliku ettevalmistuse korral saab vanadusest elujärk, kus selle kõrval, mida pole võimalik muuta, on veel mõndagi niisugust, mis jääb meie enda teha.

Kui me ikkagi püüame öelda õnne kohta midagi üldkehtivat, tundub lõpuks, et õnneotsingul on kaks eesmärki. Üht võime tähistada eneseteostuse mõistega, teist armastusega selle sõna kõige laiemas tähenduses.

Ilmselt peame uuesti harjutama elutervet enesepiirangut ja tänuikkust. Anda on õndsam kui võtta – see kehtib veel ka meie kohta. Kui me andmise asemel üksnes võtame, ähvardab meid oht oma enese jäänuste alla mattudes hukkuda – sellest

on juba rohkesti märke.

- Hingelt haigete inimeste varal näeme, kui palju on neist enamikul abi tööteraapiast. Maalides, savinõusid meisterdades, musitseerides jne saame peale rõõmu ka elamusi kujundamistegevusest. Sellised elamused rikastavad meid ja tõukavad tegema mõndagi niisugust, mis muidu jääks pakitsema. Nad toovad argiellu peaaegu unustatud kordaminekurõõmu ja rahulolu.
- On kaks ise asja, kas koondada huvi sellele, kuidas jääda nooreks ja kauem elada, või sellele, kuidas sisustada elada jäänud aega. Siin tuleb valikuvabaduse kahesus eriti selgelt esile.
- Muidugi peab igaüks ise selgusele jõudma, mida arvata vanadusest. Patenteeritud lahendusi siin ei ole. Vanadust saab kujutleda mitmeti ja igaüks peab talitama oma loomusele vastavalt. Sellest pole midagi, kui teistel on teistsugused kujutlused, tähtis on, et kõigil oleks aegsasti, mitte alles viimasel silmapilgul olemas oma kujutus. Inimeste saatused ja sättumused on niivõrd erinevad, et

mingeid universaalseid vastuseid – ka vanaduse kohta – ei saa olla.

- Vanadus ei tohiks olla seisund, kus vaadatakse ainult tagasi ja ennekõike tuntakse muret oma tervise pärast, mis groteskses vormis võib saada elu ainuüsmärgiks, kasvades üle hüpodondriaks – seda rohkem, mida rohkem on ka muidu elatud alalhoidlikult.
- Häda on ilmselt selles, et seome end peaaegu täielikult käesoleva ajaga, mõtlemata, mis saab edaspidi. Siit järeldub lihtsaim nõue edasise huvides: vanadusele tuleb õigel ajal tee sillutada, et mitte seista ühel päeval abitus ja tühjuse ees.
- Hiljemalt keskealisena peaksime endalt küsima, milline on või peaks mu elu olema siis, kui lapsed on kodust läinud ega vaja mind enam; kui ma ei tee või ei saagi enam teha kutsetööd. Kunagi pole liiga vara hakata mõtlema, mida peaksime tegema oma elu sisukuse huvides, et me ei sõltuks teistest, nende kohalolekust või tähelepanust.
- Kui erandjuhud välja arvata, siis on igas inimeses

ses peidus andeid ja võimalusi, mida vanaduses rakendada. Kui seejuures vabastatakse end kujutlusest, et mõtet on ainult sellel, mis on kasulik; kui millegagi tegeldakse tegelusrõõmust, lihtsalt sellepärast, et nii tundub tegijale mõttekas, siis võidakse endas avastada midagi täiesti uut.

- Tänapäeval, kui noorust ületähtsustatakse, on vananeval inimesel uus lisäülesanne. Tema ülesanne on parandada vananemise mainet, vananeva väärilt. Eeltingimusteks on, et ta ei laseks ennast mõjustada noorsoo ületähtsustamisest, ei näeks üksnes seda, mis on kaotatud, vaid suunaks pilgu ettepoole ja mõtleks ka lõpule. Mida kindlamalt ta need tingimused täidab, seda suurem on võimalus esile tuua vanaduse eelised.

(Tsitaadid Fritz Riemanni raamatust “Vananemise kunst”)

SOTSIAALMINISTEERIIUMI EAKATE POLIITIKA KOMISJONI KOOSSEIS:

HELMEN KÜTT (esimees)	
TONI AGURAIUJA (sekretär)	
ANU JONUKS	AILI KOGERMAN
MONIKA HAUKANÖMM	EHA LEPPIK
HELVE LUIK	VALDEK MIKKAL
GUIDO RAJALO	HELJO PIKHOF
TAAVI RÕIVAS	HILLE TARTO
TAIMI TULVA	LEA VIRES

Eakate poliitika komisjoni kodulehekülj Internetis
www.hot.ee/eakad

Toimetaja ENE VEIPER

Sotsiaalministeeriumi Eakate poliitika komisjoni väljaanne

Tallinn 10126, Jaan Poska 15, tel. 601 3563
Trükitud trükikojas «TRÜKIS»
Pargi 27F 41531 Jõhvi
Tell. nr. 80664 2000 eks.

Uued ruumid eakatele

Viljandi eakatel inimestel oli jaanuari lõpus rõõmustav sündmus: Viljandi linna eestvõtmisel ja kaasabil said Viljandi Paalalinna eakad inimesed endale kooskaimise koha. Ruumid eraldas Viljandi Tarbijate Ühistu oma Maksimarket teisel korrusel, kus on tuba koosviibimiste korraldamiseks, kohvikeetmiseks ja lisaks veel abiruumid. Ruumide haldamise on võtnud oma kohustuseks Viljandi Pensionäride Liit. Puhketuba on leidnud aktiivset kasutamist Viljandi eakate inimeste poolt, iga nädala esmaspäeva sisustab Viljandi linna sotsiaalosalakond, toimuvad loengud jm üritused, teistel päevadel on ruumid jaotatud graafiku alusel ringitööks. Näiteks käivad siin koos teatriklubi, ristsõnade klubi, lauamängude huvilised jne. Ühe kuu jooksul on see tuba pakkunud

tegutsemisvõimalust 282 inimesele, iga päev lisandub eakatele inimestelt avaldusi sooviga saada võimalust neid ruume kasutada.

Matti RAIE, Viljandi Pensionäride Liidu juhatuse esimees

Eakate puhketuba pidulikult avamisest.